

**EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**PROGRAMA
PENTRU
RELIGIE UNITARIANĂ**

**- București -
2020**

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Religie Unitariană*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional. Programa este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie Unitariană* pot predă în învățământul preuniversitar disciplina *Religie Unitariană* și *Discipline Teologice de Specialitate*, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi ale disciplinei de specialitate din următoarele domenii teologice: *Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament, Istoria Bisericii Unitariene, Etica, Dogmatica*, precum și din domeniul *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ secundar superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția predării disciplinei *Religie Unitariană*, precum și a *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de *didactică a disciplinei și a metodicii predării religiei*, anumite competențe specifice profesorului de *Religie Unitariană*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- operarea cu adevărurile fundamentale de credință și cu elementele de didactică și de metodică a predării religiei, într-o varietate de contexte educaționale;
- organizarea situațiilor de învățare și a celor educaționale, în general, în conformitate cu valorile morale și spirituale specifice disciplinei Religie;
- aplicarea principalelor documente școlare reglatoare în vigoare – planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale – în conformitate cu specificul acestora și al contextului educațional;
- proiectarea activității didactice prin valorificarea conexiunilor logice dintre elementele din structura planurilor-cadru de învățământ (de ex.: relațiile dintre disciplinele din aria curriculară Om și societate) și a celor din structura programelor școlare (de ex.: relația dintre competențele specifice, conținuturile învățării, exemplele de activități de învățare, evaluarea rezultatelor învățării elevilor)
- organizarea procesului didactic, valorificând elementele de proiectare, specificul contextului, precum și strategiile didactice orientate spre obținerea unui climat educativ stimulat și eficient
- evaluarea rezultatelor învățării elevilor, prin utilizarea de strategii și instrumente de evaluare adecvate documentelor curriculare în vigoare;
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective a elevilor;
- valorificarea în demersul didactic a relațiilor trans-, inter-, intra- și multidisciplinar;
- comunicarea didactică empatică și eficientă, în contextul activităților specifice disciplinei Religie.

C. Tematica la disciplina de specialitate

Domenii teologice:

1. *Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament*
2. *Istoria Bisericii Unitariene*
3. *Etica*
4. *Dogmatica*

D. Tematica pentru didactica disciplinei și metodică predării Religiei

C. 1. Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament

1. Geneza în Biblie și în mitologie – unitatea lui Dumnezeu
2. Omul și formarea lui în oglinda primelor întâmplări biblice
3. Profetii mari și mici - caracterizare generală
4. Literatura filosofică (psalmii)
5. Sursele referitoare la viața lui Iisus
6. Viața și activitatea lui Iisus
7. Predica de pe munte
8. Pildele lui Iisus
9. Patimile lui Iisus.

Bibliografie

1. Everett Ferguson: *A keresztyénség bölcsője*, Osiris, Budapest, 1999
2. Vermes Géza: *Jézus változó arcai*, Osiris, Budapest, 2001
3. John Bright: *Izrael története*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2001
4. *Bibliai enciklopédia*, The Lion Kiadó, Budapest, 2000
5. *Bibliai atlasz*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1994
6. Czire Szabolcs: *A történeti Jézus. A kutatás múltja és jelene*. Presa Universitară Clujeană, 2009
7. *Újszövetségi bevezetés interdiszciplináris megközelítésben*. Presa Universitară Clujeană, 2010
8. Gerd Theissen: *Az őskereszténység élményvilága és magatartásformái*. Kálvin Kiadó, 2008

C. 2. Istoria Bisericii Unitariene

1. Începuturile reformei antitrinitriene - Viața și activitatea lui Miguel Serveto.
2. Viața și activitatea reformatorului Dávid Ferenc
3. Înființarea Bisericii Unitariene, Dieta de la Turda
4. Biserica Unitariană la sfârșitul secolului al XVI-lea. Viața și activitatea episcopului Enyedi György (1555-1597)
5. Complanția Desiană și consecințele acestuia
6. Biserica Unitariană în timpul Contrareformei
7. Benefactorii Bisericii Unitariene din secolele XVIII-XIX.
8. Viața și activitatea episcopului Ferencz József
9. Rolul Bisericii Unitariene în societatea maghiară din România în perioada interbelică.

Bibliografie

1. Balázs Mihály: *Dávid Ferenc életútja*. In: *Reneszánsz Kolozsvár*, Kolozsvár, 2008
2. Benda Kálmán: *Az 1568. évi tordai országgyűlés és az erdélyi vallásszabadság*. In: Erdélyi Múzeum, 1994, nr: 3-4
3. Buzogány Dezső: *Harc a tiszta evangéliumért*, Kolozsvár, 2004
4. Gaal György: *A két világháború közti erdélyi magyar iskolák identitás-védelme Gál Kelemen munkásságának tükrében*. In: *Isten és ember szolgálataiban*, Kolozsvár, 2007
5. Enyedi György válogatott művei, Kriterion, 1997

6. Gaal György: *Fejezetek a Kolozsvári Unitárius Kollégium történetéből*, Kolozsvár, 2007
7. Kedei Mózes: *Az Erdélyi Unitárius Egyház rövid története*, Unitárius Egyház kiadványai, Kolozsvár, 2001
8. Kénosi Tőzsér János – Uzoni Fosztó István: *Az erdélyi unitárius egyház története I.*, Kolozsvár, 2005.
9. Kénosi Tőzsér János – Uzoni Fosztó István: *Az erdélyi unitárius egyház története I.*, Kolozsvár, 2009
10. Dr. Rezi Elek: *Teológia és népszolgálat*, Kolozsvár, 2007
11. Kovács Sándor: *Unitárius egyháztörténet*, Kolozsvár, 2009

C. 3. Etica

1. Obligațiile omului
2. Virtuțile
3. Conștiința
4. Liberul arbitriu
5. Ocrotirea vieții în contextul poruncii VI – suicidul, eutanasia, avortul, alcoolism, consumul de droguri – Abordarea istorică, sociologică și biblico-teologică
6. Bioetica: Transplantanția, Biotehnologie
7. Ocrotirea creației – Baze teologice, aspecte ecologice actuale
8. Familia, relațiile omului – însușirile familiei creștine
9. Etica globală – prezentarea ideilor de bază, problemele eticii globale.

Bibliografie

1. Ferenczi Andrea: *Genetika – Génétika*, Budapest, 1999.
2. Kovács József: *A modern orvosi etika alapjai*, Budapest, 1997
3. Hans Küng: *A világvallások etikája*, Budapest, 1994
4. Hankiss Elemér: *A tízparancsolat ma*, Budapest, 2002
5. Péter László: TP 5.0. *Elmélet és empiria öt globális társadalmi probléma vizsgálatában*, Kolozsvár, 2009
6. Rezi Elek: *Felelősségünk a ránk bízott életért*, Kolozsvár, 2005
7. Rezi Elek: *Unitárius erkölcsstan*, Kolozsvár, 2008
8. Reuss András – Orosz Gábor Viktor: *Szabadulni az erőszaktól. Keresztény megközelítések*, Budapest, 2005

C. 4. Dogmatica

1. Biblia – canonizarea, traduceriile Bibliei, locul și importanța Bibliei în religia unitariană
2. Cunoștințe de bază ale dogmaticii unitariene – credința creștină, rațiunea, autoritatea, toleranța și libertatea religioasă
3. Dumnezeu – problema demonstrației existenței lui Dumnezeu, esența și atributele lui Dumnezeu, caracteristicile metafizice și trăsăturile etice ale lui Dumnezeu
4. Antropologia – originea omului, natura și menirea omului, rugăciunea
5. Cristologie – persoana lui Iisus, învățăturile lui Iisus, Împărăția lui Dumnezeu
6. Păcatul și iertarea păcatului.

Bibliografie

1. Alister E. McGrath: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest, 1995
2. Dávid Ferenc: *Rövid magyarázat*, Budapest, 2010
3. Erdő János: *Teológiai tanulmányok*, Kolozsvár, 1996
4. Paul Tillich: *Rendszeres teológia*, Osiris, Budapest, 1996
5. Rezi Elek: *Hisszük és valljuk*, Kolozsvár, 2008
6. Rezi Elek: *Az Úr, a mi Istenünk, egy Úr*, Kolozsvár, 2009

Notă: Bibliografia pentru disciplinele de specialitate include manualele de Religie Unitariană cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.

D. TEMATICA PENTRU DIDACTICA DISCIPLINEI ȘI METODICA PREDĂRII RELIGIEI

I. Religia ca disciplină de învățământ

1. Educația religioasă și finalitățile acesteia
2. Baza legislativă a predării religiei în școală

II. Dimensiunea educativ-formativă a predării religiei în școală.

III. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă; modalități de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalități de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina religie. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea competențelor
4. Programa școlară: structura programei școlare, utilizarea programei în proiectarea și realizarea activităților didactice; relația dintre programa școlară și manualul școlar
5. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare
6. Lecția. Tipuri de lecție

IV. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesiologic

V. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, metode de comunicare și asimilare a cunoștințelor/ metode de cunoaștere a realității religioase / metode fundamentate pe acțiune / metode moderne de predare – învățare / utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare
3. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase
4. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare
5. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio- vizuale, calculatorul etc
6. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării, a platformelor educaționale și a softurilor în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie

VI. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.

5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.
6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

VII. Consilierea și îndrumarea spirituală în cadrul educației religioase.

Notă: Bibliografia pentru didactica disciplinei de specialitate include planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina religie valabile în anul școlar în care se susține examenul, disponibile pe site-ul <http://programe.ise.ro/Actuale/Programeinvigoare.aspx>

Bibliografie

1. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005
2. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom Iași 1999
3. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
4. PANOSCHI, Mihaela; LIȚOIU, Nicoleta; Pr. IORDĂCHESCU Nicolae, *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, București, 2001
5. ȘEBU, S., OPRÎȘ, M., OPRÎȘ, D., *Metodica predării religiei*, Ed. a II-a, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2017;
6. TIMIȘ, Vasile, *Evaluarea - factor de reglare și optimizare a educației religioase*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2003
7. BOCOȘ, Mușata, *Instruire interactivă*, Polirom, 2013
8. CIOLAN, L., 2008, *Învățarea integrată-fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași
9. CRISTEA, Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, E.D.P., București, 1998
10. CUCOȘ, Constantin, *Pedagogie generală*, Ed. Polirom, Iași, 2000
11. PETRESCU, P., POP, V., 2007, *Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București
12. STOICA, Adrian (coord.), 2001, *Evaluarea curentă și examenele*, ProGnosis, București
13. CERGHIT, Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980
14. Programul național de dezvoltare a competențelor de evaluare ale cadrelor didactice (DeCeE), CNCEIP, Editura Euro Standard, București, 2008.
15. Falus Iván: *Didaktika. Javított és bővített kiadás*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003
16. Birta-Székely Noémi: *A pedagógia alapjaitól az oktatás elméletéig*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2010
17. Birta-Székely Noémi – Fóris-Ferenczi Rita (szerk): *Pedagógiai Kézikönyv*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008
18. Owe Wikström: *A kifejezőképesség emberé. Anima Kiadó, Budapest, 2000.*
19. Fóris-Ferenczi Rita: *A tervezéstől az értékelésig*. Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
20. Barabási Tünde: *Tanítástanulási és tanulástanítási alapismeretek*, Presa Universitară Clujeană, 2008.
21. Mészáros Aranka (szerk.) (2002), *Az iskola szociálpszichológiai jelenséggilága*, Elte, Eötvös Kiadó, Bp
22. Hans Bruner (2004), *Az oktatás kompetenciái*, Aula, Bp.
23. Kagan, S. (2001), *Kooperatív tanulás*, Budapest, Önkönet Kft.
24. Nahalka István: *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002. Bp
25. Steele-Meredith-Temple: *Az írás és olvasás a kritikai gondolkodás fejlesztése érdekében. I-VIII*. Budapest, 1999.